

EMAS

Schema de management de mediu și audit

1. Prezentare EMAS

- **EMAS** - la nivel european este definit prin “Eco-management and Audit Scheme” (Schema de management de mediu și audit – EMAS).
- **EMAS-ul este sistemul European de management de mediu și audit**, care permite **participarea voluntară** a organizațiilor care desfășoară activități cu impact asupra mediului (companie, corporație, firmă, întreprindere, autoritate sau instituție, o parte sau o combinație a acestora, cu răspundere limitată sau cu orice alt statut juridic, publică sau privată care are propria structură funcțională sau administrativă), la schema comunitară de management de mediu și audit în scopul îmbunătățirii continue a performanței de mediu.
- **EMAS – instrument de management pentru organizații ce permite evaluarea și îmbunătățirea performanțelor lor de mediu:**
 - **Sistemul de Management de Mediu (SMM)** este o componentă a sistemului de management general, care include structura organizatorică, activitățile de planificare, responsabilitățile, practicile, procedurile, procesele și resursele pentru elaborarea, implementarea, realizarea, analizarea și menținerea politicii de mediu.
 - **Îmbunătățirea continuă a performanței de mediu** reprezintă procesul anual de creștere a rezultatelor cuantificabile ale sistemului de management de mediu, în funcție de abordarea pe care organizația o are față de problemele semnificative de mediu, conform politicii, obiectivelor și țăintelor sale de mediu.

1.1. Evoluția EMAS

- **Iunie 1993** — Reglementarea Consiliului 1836/93 a fost adoptată pe 29 iunie 1993. Prin aceasta a fost creată schema de management de mediu și audit – **EMAS I**, ca o prevedere ce permite organizațiilor participarea voluntară în cadrul acesteia; este deschisă tuturor organizațiilor din sectorul industrial ce funcționează în cadrul Uniunii Europene și în Spațiul Economic European;
- **1993-1995** — Înființarea structurilor de implementare a schemei (organisme de acreditare);
- **Aprilie 1995** — EMAS este deschisă pentru participarea și altor companii;
- **1996** — Comisia recunoaște EN ISO 14001 ca fiind baza participării la EMAS;
- **1997** — Procesul de consultare pentru analiza EMAS;
- **Octombrie 1998** — Comisia prezintă o propunere pentru revizuirea EMAS;
- **Martie 2001** — apare **EMAS II**; noua reglementare EMAS este adoptată de Consiliul și Parlamentul European; - “**Regulamentul Parlamentului și Consiliului European nr. 761/2001 care permite organizațiilor participarea voluntară la schema de management de mediu și audit**”.

- **Septembrie 2001** — Comisia adoptă un ghid pentru implementarea schemei; - “**Decizia nr. 861/2001/CE privind orientările pentru punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 761/2001 al Parlamentului European și al Consiliului privind participarea voluntară a organizațiilor la un sistem comunitar de management de mediu și audit (EMAS).**”

1.2. Elemente caracteristice EMAS

EMAS (The European Eco-Management and Audit Scheme), este un instrument de management pentru companii și alte tipuri de organizații ce permite evaluarea și îmbunătățirea performanței lor de mediu.

Participarea este voluntară și se adresează organizațiilor private sau publice ce operează în cadrul Uniunii Europene, a Spațiului Economic European – Islanda, Liechtenstein și Norvegia și a țărilor candidate, care creează cadrul legislativ și instituțional pentru implementarea acestui sistem, ca o parte a Acquis-ului Comunitar de Mediu.

1.2.1. Caracteristici EMAS:

- reprezintă o reglementare europeană cu cerințe precise;
- este valabilă numai în Spațiul Economic European;
- necesită audit extern obligatoriu;
- solicită publicarea obligatorie a rezultatului după audit;
- respectarea legislației este o cerință;
- îmbunătățirea continuă a performanței de mediu este o necesitate;
- se poate aplica la întreprinderi economice, autorități, organizații și instituții de orice fel și la orice nivel: birouri, ateliere, fabrici, lanțuri de magazine, ferme, primării, spitale, scoli, port;
- reprezintă un sistem intern de management "a la carte";
- conduce la îmbunătățirea continuă și prevenirea poluării;
- impune audit: la maximum 3 ani;
- bilanț ecologic exhaustiv conform unor criterii stabilite în prealabil;
- constituie referință la utilizarea celor mai bune tehnici disponibile (BAT);
- este o continuare a ISO 14001, fiind o variantă « mai evoluată »;
- este perfect compatibil cu seria ISO 14000, seria ISO 9000, OHSAS.

1.2.2. Scopul EMAS:

- promovarea îmbunătățirii continue a performanțelor de mediu prin:
 - ◆ dezvoltarea și implementarea SMM-ului (Sistemul de Management de Mediu);
 - ◆ evaluarea performanțelor de mediu prin auditare;
 - ◆ oferirea informațiilor legate de performanțele de mediu pentru public.

1.2.3. Obiectivele EMAS:

- îmbunătățirea performanței de mediu;

- conformarea cu legislația din domeniu;
- informarea publicului asupra măsurilor luate în domeniul protecției mediului.

Îmbunătățirea continuă a performanțelor de mediu ale organizațiilor, sunt realizate prin:

- elaborarea și implementarea de către organizații a sistemelor de management de mediu;
- evaluarea sistematică, obiectivă și periodică a performanței acestor sisteme;
- furnizarea informațiilor privind performanța de mediu și menținerea unui dialog cu publicul și cu alte părți interesate din afara organizațiilor;
- implicarea activă a angajaților în organizarea și în instruirea proprie, adecvată, inițială și avansată, care să le permită participarea activă la elaborarea și punerea în aplicare a sistemelor de solicitarea angajaților, orice reprezentant relevant al acestora trebuind să fie implicat.

1.2.4. EMAS – Performanță. Credibilitate. Transparență.

În majoritatea cazurilor, companiile romanesti au relații partenoriale cu firme din țările europene, astfel ca EMAS (ca instrument recunoscut și utilizat în spațiul european) pare din acest punct de vedere mai atractiv. În alte cazuri însă, având clienți din țări din afara Europei, firmele se pot orienta catre ISO 14001.

Implementarea SMM conform EMAS cât și ISO 14001 este desigur posibil și există suficiente motive pur economice pentru a proceda în acest fel.

- **Performanța:** EMAS este o schemă de management de mediu voluntară, bazată pe o schemă armonizată a întregii Uniuni Europene, cu obiective de îmbunătățire a performanței de mediu a organizațiilor prin angajamente proprii de evaluare și reducere a impactului lor asupra mediului.
- **Credibilitate:** Prin natura externă și independentă a înregistrării și a procesului de verificare, EMAS asigură credibilitatea publică și încrederea că schema include sistemul de management și declarația de mediu.
- **Transparența:** Informarea publică cu privire la performanța de mediu a organizației este un aspect important al obiectivului schemei. Aceasta se realizează prin declarația de mediu care oferă informații publicului asupra impactului de mediu și performanța organizației și a modului în care organizația se implică activ prin angajații sai în implementarea schemei. Logo-ul EMAS poate fi aplicat pe diverse produse, fiind un instrument vizual atractiv care demonstrează angajamentul organizației de îmbunătățire a performanței de mediu și indică încrederea informațiilor oferite.

1.2.5 PAȘII IMPLEMENTĂRII EMAS

- Identificarea și prioritizarea aspectelor de mediu;

- Organizația trebuie să ia în considerare atât aspectele de mediu directe, cât și cele indirecte ale activităților, produselor sau serviciilor sale;
- Identificarea aspectelor de mediu pe factori de mediu: deversarea în apă, emisii în aer, zgomot, scurgeri în sol și în pânza freatică, deșeuri, utilizare energie/apă, substanțe și preparate periculoase, etc.;
- Stabilirea obiectivelor și țintelor de mediu;
- Implementarea unui sistem de management de mediu;
- Identificarea prevederilor legale și a altor cerințe;
- Stabilirea și ierarhizarea pe niveluri de competență a tuturor responsabilităților din cadrul managementului general al organizației;
- Instruirea și conștientizarea angajaților (protecția mediului, protecția muncii, PSI);
- Comunicarea internă și externă.

1.2.6 AVANTAJELE INREGISTRARII EMAS

- Păstrarea și îmbunătățirea imaginii interne și externe a organizației;
- Menținerea unor relații de bună colaborare cu autoritățile de mediu;
- Diminuarea sau reducerea riscurilor de răspundere penală și juridică;
- Reducerea costurilor de operare (economisirea consumurilor de utilități: energie electrică, apă, combustibili, materii prime);
- Creșterea profitului organizației prin majorarea ofertelor de vânzare pe piețele europene;

1.3 Analogia EMAS – ISO 14001

Ca și ISO 14000, EMAS este ca domeniu, un sistem bazat pe certificarea unui SMM. Aceasta presupune acceptarea unei influențe din afară asupra producției din organizația certificată. Deasemenea, se cere un angajament privind politica de mediu pentru organizația respectivă. Politica de mediu trebuie să schițeze implicarea managementului, a salariaților, a publicului și a altor persoane împuternicite. Natural, îmbunătățirea continuă trebuie să fie parte a politicii de mediu.

Standardele din seria ISO 14000 împărtășesc un fundal comun cu EMAS și este larg acceptat - mai ales în Uniunea Europeană - drept un indicator al practicilor convenabile ale managementului ecologic:

- Obținerea angajamentului din partea managerului general al companiei privind dorința și sprijinul în implementarea sistemului de management de mediu;
- Au ca obiectiv comun promovarea unui management de mediu eficient. Comisia Europeană a recunoscut ca Standardul European pentru

Sisteme de Management de Mediu, ISO 14001, poate oferi o bază pentru EMAS;

- Analiza inițială: stabilirea exactă a poziției unde se află compania în relație cu mediul;
- Constituie baza de pornire în implementarea SMM, față de care se va judeca ulterior și îmbunătățirea performanței de mediu;
- Politica de mediu, de obicei publicată în scris ca Declarație a Politicii de Mediu, exprimă angajamentul managerului general de a se conforma legislației de mediu și de a urmări îmbunătățirea continuă a performanței de mediu. În felul acesta se asigură nu numai responsabilitatea pentru implementarea politicii de mediu, ci și suportul necesar acesteia;
- Programul de mediu pornește de la identificarea aspectelor de mediu și a impactului asociat acestora, conține măsurile ce vor fi luate de-a lungul unei perioade de timp. Acesta traduce politica de mediu a organizației în obiective și ținte, identifică activitățile necesare atingerii acestora, definește responsabilitățile angajaților și resursele financiare corespunzătoare.
- Structuri și responsabilități: definirea, atribuirea și comunicarea structurilor, responsabilităților autorității de mediu necesare pentru a implementa SMM. Conștientizare, motivare și furnizarea de cunoștințe corespunzătoare printr-un program de instruire. Va fi desemnat un reprezentant al managementului organizației, responsabil cu activitatea de protecție a mediului.
- Integrarea managementului de mediu în managementul general al organizației, ce include proceduri pentru înglobarea cerințelor de mediu în toate sectoarele acesteia.

1.3.1. Diferente: EMAS / ISO 14001

Spre deosebire de ISO 14000, EMAS prevede ca organizația certificată să publice un raport anual despre performanța de mediu. Aceste rapoarte vor schița cum au fost realizate obiectivele și tintele din SMM și cum a depășit organizația neconformitățile sale. Deasemenea, organizația ar trebui să comunice orice plan viitor cu impact semnificativ asupra mediului.

EMAS tinde să fie mai sever cu pregătirea organizației pentru introducerea SMM. De exemplu, analiza de mediu inițială este parte a evaluării. Organizația va trebui să dețină situația cu toate intrările și ieșirile de pe aria sa. Aceasta include activitățile prezente, trecute și viitoare. De aceea, dacă o organizație a avut o problemă de contaminare în trecut, atunci SMM introdus trebuie să tină, în mod curent, seama de aceasta. În ISO 14000, accentul se pune pe procesele din prezent.

În EMAS, SMM trebuie auditat cel mai târziu o dată la trei ani privind caracterul complet și eficacitatea. Astăzi, prevederea ISO 14000 cuprinde un audit de certificare la trei ani și cu audituri de supraveghere în fiecare an. Auditurile interne ale ISO 14000 vor

fi recomandate ca evenimente anuale. Totuși, ambele sisteme încurajează auditarea pentru a descoperi oportunitățile de îmbunătățire.

EMAS și seria ISO 14001 - sunt similare în multe privințe, dar există **deosebiri** în modul de abordare și în unele detalii:

- Reglementare legislativa în cadrul UE (1836/29.06.1993) / Standard internațional (1996);
- Aplicabilă numai în UE / Aplicabil la scară internațională;
- Solicită analiza inițială a impactului asupra mediului / Analiza inițială de mediu nu este obligatorie (fiind doar sugerată în anexa 4.2.1 a standardului);
- Îmbunătățirea continuă a performanței de mediu la nivelul celei mai bune tehnici disponibilă / Îmbunătățirea continuă a SMM reflectată prin creșterea performanței de mediu a momentului;
- Impune o declarație publică de mediu, ce permite accesul la politica și programul de mediu / Sugerează comunicarea externă, dar este la latitudinea organizației să decidă conținutul informațiilor, impune accesul public doar la politica de mediu;
- Frecvența de realizare a auditului la maxim 3 ani / Nu specifică frecvența de realizare a auditului de mediu;
- SMM cere existența unui registru al efectelor asupra mediului / Nu se impune;
- Pentru conformarea cerințelor **EMAS**, verificarea și atestarea presupune angajarea unor auditori și agenți acreditați; oferă trei posibilități pentru verificare și atestare:
 - Emiterea unei declarații după cum urmează: "Organizația noastră dispune de un sistem de management de mediu care corespunde standardelor ISO 14001";
 - Atestarea de către o organizație independentă este cea mai populară metodă, care se bucură de recunoaștere;
 - EMAS cere ca politica, programul, sistemul de management de mediu și detaliile cu privire la performanța organizației să fie facute publice. / ca parte a situației de mediu, ISO 14001 cere numai ca politica sa fie făcută Publică.

2. Legislatie

- Ordin nr. 50 din 14 ianuarie 2004 privind Stabilirea procedurii de organizare și coordonare a schemelor de management de mediu și audit (EMAS) în vederea participării voluntare a organizațiilor la aceste scheme.
- Ordin nr. 444 din 8 mai 2006 pentru modificarea și completarea Ordinului ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului nr.50/2004 privind stabilirea Procedurii de organizare și coordonare a schemelor de management de mediu și audit (EMAS) în vederea participării voluntare a organizațiilor la aceste scheme.
- Ordin nr. 1313 din 4 decembrie 2006 pentru modificarea și completarea Ordinului ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului nr. 50/2004 privind Stabilirea procedurii de organizare și coordonare a schemelor de management de mediu și audit (EMAS) în vederea participării voluntare a organizațiilor la aceste scheme, cu modificările și completările ulterioare.
- Ordin nr. 611 din 13 iunie 2006 pentru aprobarea componenței nominale a Comitetului Consultativ EMAS modificat prin Ordin nr. 1178/01.11.2006.
- Ordin nr.790 din 04 august 2006 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comitetului Consultativ EMAS și a Biroului EMAS.
- Ordin nr. 946 din 11septembrie 2006 pentru aprobarea componenței nominale a Comisiei de acreditare a verifcatorilor de mediu.
- Ordin nr.1018 din 26 septembrie 2006 pentru aprobarea procedurii de inregistrare a organizatiilor la schema de management de mediu si audit (EMAS)
- **Ordin nr. 1201 din 7 noiembrie 2006 privind Regulamentul de organizare și funcționare al Comisiei pentru acreditarea persoanelor fizice și juridice ca verifcatori de mediu.**